

DINA PENGAR

Du som är 18 år och myndig får göra vad du vill för dina pengar. För att pengarna ska räcka till det du vill är det viktigt att känna till några saker om ekonomi. I den här broschyren får du några svar.

Bräcke
kommun

VIKTIGT ATT VETA NÄR DU HANDLAR

Avtal

Har du ingått ett avtal när du köpt, hyrt eller lånat något så gäller det. Tänk därför efter innan du svarar ja eller skriver under något: Har du råd med det som erbjuds? Vill du egentligen ha det? Det finns många företag som kommer försöka sälja saker och tjänster till dig, t.ex. telefonabonnemang och streamingtjänster. Skulle du köpa allt som erbjuds skulle du bli pank på en gång. Det är alltid okej att säga nej!

När du handlar något kallas du för konsument. Som konsument kan du få konsumentrådgivning på hallakonsument.se

Garanti (spara kvittot!)

Du har rätt att klaga på en vara du köpt under tre år från inköpsdatum. T.ex. om det är fel på varan eller om den gått sönder. Spara alltid kvittot när du handlat något, då kan du bevisa att du handlat det och när. Affärerna brukar ange en egen garantitid på sina varor men oavsett om det finns angivet har du alltid rätt att klaga under tre år.

Ångerrätt

Handlar du på internet inom EU har du rätt att ångra dig i 14 dagar. Tänk på att du kan behöva stå för fraktkostnad om du vill skicka tillbaka en vara, läs vad som gäller innan du köper den. För vanliga butiker är det frivilligt att erbjuda ångerrätt i form av öppet köp och bytesrätt. Fråga personalen i affären vad som gäller: Hur många dagars öppet köp det är på varan och vilka villkor som gäller för att du ska få lämna tillbaka den (t.ex. att den är oanvänd).

VIKTIGT ATT VETA OM EKONOMI

Budget är bra!

En budget är en lista på vilka utgifter du har under en viss tid. Om du får en viss summa pengar en gång i månaden kan du t.ex. göra en månadsbudget som visar vad pengarna ska räcka till. Genom att göra en budget får du överblick över vad du kan köpa och göra för pengarna och vad du måste avstå.

Om du t.ex. vill köpa en ny tröja en månad kanske du måste

avstå från att gå på bio den månaden. Du kan också göra en årsbudget där du planerar in vad hela årets pengar ska räcka till. Kom ihåg att ta med även småutgifter i budgeten, t.ex. om du brukar köpa en kopp kaffe då och då.

Spara (gärna)

Oavsett hur ung eller gammal du är behöver du alltid ett sparande. Oförutsedda händelser kan hända som kräver extra pengar. Din mobilskärm kan gå sönder och behöva lagas, till exempel. Ett sparande kan också ha ett mål, du kanske vill spara till en semesterresa eller något annat roligt?

Låna (inte)

Att låna pengar är dyrt eftersom du betalar ränta på lånet. Ränta innebär att du förutom att betala tillbaka själva lånet måste betala för att låna till företaget du lånar av. Dessutom kan du få betalningsanmärkningar hos Kronofogden om du inte kan betala tillbaka lånet i tid, och det kan vara en belastning senare i livet. Lån är därför inget du ska ta som ung. Det är mycket bättre att spara och köpa det du vill ha när du har egna pengar som räcker till det.

Eget boende

När du flyttar till ett eget boende är det viktigt att du läser kontraktet noga och kontrollerar besiktningsprotokollet vid in- och utflyttning. När du flyttar in i ett eget boende måste du skaffa en egen hemförsäkring, vilket brukar kosta någon till några hundralappar i månaden. Hemförsäkringen täcker skador som uppstår i hemmet. Det finns flera försäkringsbolag att välja mellan när du skaffar hemförsäkring. Ett tips är att fråga kompisar eller föräldrar vilket försäkringsbolag de har och om de rekommenderar det.

LÄR DIG MER OM EKONOMI

Tips på hemsidor

- hallakonsument.se (konsumentvägledning på nätet)
- telekomradgivarna.se
- konsumenternas.se
- konsumenteuropa.se
- kronofogden.se

Tips på appar

- "Gilla din ekonomi" (quiz där du kan testa dina kunskaper)
- "Dreams" (inspiration för ditt sparande)
- "UD resklar" (råd inför resa)
- "Passagerarrättigheter" (dina rättigheter vid resor)

Bräcke
kommun

Hantverksgatan 25, Box 190, 843 21 Bräcke
Tel. 0693-161 00 | bracke@bracke.se | www.bracke.se